

KRONIKA

Po Johno Durhamo Peterso paskaitų: kas yra ir kas nėra medijos...

Permainos ir technologijos nestovi vietoje. Jos labai greitai kinta priklausomai nuo poreikių, ekonominių ir socialinių sąlygų. Nuošaly nelieka ir Vilniaus universitetas, kuriame nuolat vyksta įvairūs projektai, renginiai, paskaitos.

Vienas iš daugiausia dėmesio sulaukusių renginių buvo paskaitų ciklas, kurį vasario 27 – kovo 3 dienomis skaitė vienas iš žymiausių šiuolaikinių medijų teoretikų Johnas Durhamas Petersas. Lietuvoje lankęsis kviestinis dėstytojas yra Ajovos universiteto (JAV) Komunikacijos studijų katedros profesorius, intelektinės komunikacijos istorijos pradininkas, JAV nacionalinės komunikacijos asociacijos premijos laureatas (2000), vienas iš garsiausių šiuolaikinių komunikacijos filosofų. Susitikimų metu žinomos knygos „Kalbėjimas vėjams: komunikacijos idėjos istorija“ autorius pateikė įdomias medijų vertinimo ir aiškinimo įžvalgas.

J. D. Petersas nemažai kalbėjo ir apie kitus žinomų medijų teoretikus: McLuhaną, Kittlerį, Innisą. Viena iš įdomiausių J. D. Peterso buvo teoretiko McLuhano, kalbėjusio apie žmogaus tęsinius, interpretacija. Žmogus, pasak Peterso, nuo pat gyvenimo pradžios gamina medijas. Jos yra labai svarbios dėl išliekamosios vertės. Tačiau klausimas, ar gerai yra tai, kas išlieka amžiams, pavyzdžiui, visa informacija,

kuri yra skelbiama internete, liko atviras klausytojams.

Viena iš didžiausių ir žinomiausių paieškos sistemų *Google* taip pat neliko nuošalyje. J. D. Petersas paskaitos metu lygino *Google* su Dievu. Jau nekyla abejonių, kad ši interneto paieškos sistema tapo neatsiejama daugelio gyvenimo dalimi. Profesorius negailėjo ironijos ir pastabų, kurios suteikė galimybę kritiškiau įvertinti šiandienės skaitmenines technologijas. Naujosios skaitmeninės technologijos nuolat kinta, ir J. D. Petersas ne kartą pabrėžė, jog sunku prognozuoti, kurios iš jų išliks. Jis pažymėjo, kad galima įvairių technologijų transformacija ir hibridizacija.

Daugiausia dėmesio autorius skyrė žmogaus ir gamtos, gamtos ir medijų sąsajai aiškinti. Pasak J. D. Peterso, žmonių natūralus pasaulis yra technologizuotas. Medijos – tai antroji žmogaus gamta. Kitaip tariant, žmogus jaučiasi saugus medijų apsuptyje.

Medijomis galima pavadinti daugelį dalykų: tai ir žmogaus vardas, kuris perduoda žinutę, ir technologijos, ir mūsų aplinka, ir net gamta. Žmogui natūrali erdvė yra ta, kuri leidžia jam gyventi ir išgyventi. Kiek kitaip autorius aiškino jūros ir dangaus ryšį su medijomis.

Svarbu paminėti, kad paskaitų metu J. D. Petersas siūlė labai įdomias ir neti-

kėtas interpretacijas. Pavyzdžiui, jūrą ir galima, ir negalima vadinti medija. Neįmanoma, nes jūra arba vandenynas, nors ir yra fundamentali medija, kurios dėka ir prasidėjo gyvybės evoliucija, – negalima žmogaus gyvenimui. Bet delfinams jūra yra natūrali medija, kurioje jie egzistuoja. Vis dėlto jeigu žmogus sukuria technologiją, kurios pagalba galės tyrinėti vandenyną – jūrą šiuo atveju jau bus galima traktuoti kaip mediją. Taip autoriaus aiškinime iškilo laivo metafora. Laivas – kaip tautos metafora, nusakanti ribas ir tarpusavio bendravimą. Ir laivas – kaip vienos medijos pratęsimas kitai pažinti.

Nemažai dėmesio ir įžvalgų J. D. Petersas skyrė dangaus aiškinimui. Kaip ir jūrą, dangų įmanoma interpretuoti įvairiai.

Dangus tai ir žemėlapis, nurodantis mums geografinę padėtį, ir kalendorius, ir laikrodis, leidžiantis nustatyti laiką, ir kompasas. Galiausiai, dangus – sakrali vieta, kuri daugeliui kelia asociaciją su tikėjimu. Dangus yra daugiaveidis. Kai kurie veidai, tokie kaip antai žvaigždės, planetos – yra apibrėžti. Kiti, pavyzdžiui, debesy, – neapibrėžti.

Ir nors bendro atsakymo, kas galėtų ar negalėtų būti medijos, J. D. Petersas nepateikė, jis išplėtė žiūrėjimo lauką, kuriame medijos nėra vien XXI amžiaus reiškinys, ir pateikė savitą žmogaus, kaip medijas kuriančio gyvūno, interpretaciją. Medijos – galimybė pažinti ne tik save, bet ir pasaulį. Kaip sakė profesorius: „Jei nori pažinti save – studijuok medijas.“

*Svetlana Vasilionok ir
Martyna Bakaitė*